

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

Citation: Claussen, Sophus: "Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 159. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-claussen08val-shoot-idm140111863637040.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

NOTERTIL HEROICA

Indledning

M

A NKS 1340, 8°, XVII, 96 (udk.: *Staden bygt fra Luften*)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 1-2 (udat, usign., rettet trykms., maskinskrevet)

NKS 2172, 2°, I, 1, 3-5 (udk.)

V

A Det siges her om den nye Lyrik fra Midten af Firserne til nu, at den har udført Bedrifter - heroica - for at naa det højeste Lys og det dybeste Muld. Om Digteren vilde unde sig selv at kalde en dansk Bog Heroica, skulde det være i Tillid til Digtingens Spændkraft og Naade og til Sprogets titaniske Kræfter. En heroisk Mildhed vil - som i Reglen ved (< ved alt af) samme Forfatter - være en sikker Musiknøgle til disse Klodens Sange.

B Overskriften < Heroica, senere overstreget

l.8: var. < var med historisk Nødvendighed

l.14-18 er forsynet m. anførselstegn og efter l.18 oplyses: (*Løvetandsfnug Side 167*)

l.19-24 < d. s. < Det saa ud som en Stad bygget fra Luften. Den lyriske Undersøgelse [,] som er den mest personlige Viden, havde fundet Tidens Pulsslag og søgte med Frodighed og Oprindelighed nye Midler til Forbindelse mellem Jord og Himmel, Videnskab og Sjæl.

Vi elsker og fremhæver ikke den nær - l.27-29 < d. s. < taler ud fra et nyt Ansigt, med et Præg af en særegen Aand: Anlæg, Skæbne, Historie - i store Træk - Heroica.

160

Ny Aand Forbindelsen mellem Fantasi og Videnskab

M

Afsn. opr. tr. Lø 174-179

K

Seks Maaneder (...), overs. af str. II af *De profundis clamavi (Spleen et Ideal XXX)*, Baudelaire: *Oeuvres complètes. Texte établi, présenté et annoté par Claude Pichois*, bd. I (1975) P. 32

Fantasiens, Lø: Fantasten

for at bygge (. ..), jf. *Fa V Landskab*

Sofitter, den del af teaterdekorationen, der hænger ned fra sceneloftet og f. eks. forestiller himmel, loft o. l.

Ravnevinger, jf. *Fa V Taage og Regndage*

(...) "*faar Vinger*", måske allusion til Mi I afsn. X

Engang i en Anmeldelse (...), *Pol.* 12.10.1893. *Ibsens* skuespil er skrevet 1886, oversat til fr. 1893

Ulrik Brendel, hovedpersonen Johannes Rosmers tidligere lærer

X-Straaler, ældre betegnelse for røntgenstråler, der blev opdaget 1895; jf. SC's artikel herom L-F. F. 10.1.1896

Futurisme, retning indenfor billedkunst og litteratur, udviklet i Italien omkr. 1910 m. betoning af, at skønhed er identisk m. teknik, bevægelse og fart, krig og vold

Vaaren og Træet, DV IV. Efter den cit. str. følger i *Lø* en afsnitsinddeling

Julesalmen, Et Barn er født i Bethlehem, str. 7

"*Traaden fra oven*", som katolikken Johs. Jørgensen formulerer det i sin fabel *Traaden ovenfra (Lignelser, 1898)*. Luftskipperen er her en edderkop, der ved at ødelægge tråden fra oven samtidig ødelægger hele sit

kunsthærdige net (*Udv. Værker* II, 1915, p. 87-89)

et Stedf om Verlaine Lø 161 og 182

"Vi oplever (. .)", fra *Indbydelse til Rejse*, AP s. 2, optr. bd. IX. Før str. afsnitsinddeling i Lø

Maeterlinck, i *La vie des abeilles* (1901), *Biernes Liv* (1916). Den belgiske digter (1862-1949) udgav i den 161

senere del af sit liv en række amatørfilosofiske essays

Cervantes, Saavedra, Miguel de (1547-1616) sp. forfatter. I *Den sindrige herremand Don Quijote af La*

Manchas levned og bedrifter (1605-1615) er kampen mod vejrmøllerne nok det berømteste optrin

Rabelais, se note til Pi II *Gargantua*. Da kæmpen G. holder sit indtog i Paris til hest, pryder han den med en

krans af bjælder, som han henter fra Notre-Dames klokketårne! (1. bog 17. kap.)

L

Rasmus Jordan cit. slutn. og uddyber tankegangen i *Vindrosen* 1 (1960), p. 45-52

I HEXAMETERBREVE

Første Hexameterbrev til Johannes Jørgensen

M

NKS 1340, 8°, XVII, 96 (udk.)

A NKS 2172, 2°, I, 1, 7-8 (sign. renskr., bl., dat. *Dyrehauegaard ved Nyborg, Somren 1892*)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 6 (udat, usign., trykms., maskinskrevet)

C *Klingen*, nov. 1918, p. 6

V

A Titlen < *Hexameterbrevet*

III, 5: Fodnoten mangler

IV, 10: *fuldbragt* < d. s. < *skrevet*

B Titlen < *Et Hexameterbrev [-] skrevet til Johannes Jørgensen i København en Høst-Eftermiddag 1892 paa Fyns Land nær Nyborg og Storebælt (med Udsigt til Nyborg, til venstre, og til Fjorden og Storebælt forude), hvor jeg den Gang boede og arbejdede paa "det herlige Kunstværk" (Unge Bander), til hvilken jeg først fandt Forlægger nogle Aar senere. "Den malende Gottschalk" var tyet til mit landlige Opholdssted af Frygt for en Koleraepidemi, der dog aldrig naaede Danmark; denne kære Sjæl sad hos, mens jeg skrev, og forstyrrede mig efter venlig Vane. 162 Deraf disse muntre Kvaler.*

Incl. overstreget

C Titlen < *Et Hexameterbrev*. B's incl. trykt - i en let varieret form

III, 5: fodnoten mangler

K

Nyborg, Rasmus Claussen købte *Nyborg Dagblad* foråret 1888 og knyttede sønnen til redaktionen. I forb. hermed lejede han *Dyrehauegaards* hovedbygning og samlede gn. flere år børn og børnebørn der i ferien. Johs. Jørgensen besøgte flere gange SC i Nyborg, jf. f. eks. romanen *Sommer* (1892), *Udvalgte Værker* I (1915), *Sentimental Pilgrimsfærd* (1905), *Udvalgte Værker* IV (1915) p. 362-365 og *Mit Livs Legende* II (1916) p. 52. Jf. i øvrigt Lø 137 ff. og noter til det følgende digt

Gottschalk, se note til Pi II *Til Albert Gottschalk* m. henv.

Farsot, epidemi

Kolera, smitsom tarminfektion

Sisyfos, gr. sagnskikkelse dømt af guderne til evig tid at rulle en sten op på toppen af et bjerg, hvorfra den straks ruller ned igen

P. G. *Philipsens Bogbod*, estimeret da. forlag (o. 1840-1895; via Det nordiske Forlag 1903 forenet m.

Gyldendal). Udover *Na*, der var udkommet på eget forlag, havde den 28-årige SC endnu intet udgivet i bogform. Jf. Pi II 5.134

halvendte Værk, *UB*, der først udkom nov. 1894 - på Kihl og Langkjærs Forlag

L

O. Friis: *Halvfemsernes Lyrikere* (2. rev. udg. 1957) p. 175 f.

Hexameter-Hymne til Pan og Giovanni (Treogtredive Aar senere) (1925)

M

NKS 1340, 8°, XVII, 96 (udk. primært til I, IV og II, II og III) 163 A NKS 2172, 2°, I, 1, 9-10 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)
NKS 2172, 2°, I, 1, 11-12 (udk.)

V

A (*Treogtredive* < (*Toogtredive*
I, V, 1: *Tre og tredive* < *Fem og tredive*

K

Pan, se note til *Dj III Afrodites Dampe* og *Fa V Midsommer*. Oplevelsen af Pan som oplevelsen af, at *Tingene om os forløses i Rækker af rigtige Toner* korresponderer m. forestillingen om, at Pan netop er til stede i det øjeblik i middagstimen, da solen står i zenith og hele skabelsen har fundet sin sublimeste balance i forhold til den (*EAN* op. cit.)

Giovanni, ital. for Johannes. Efter 20 års adskillelse (jf. SC: *Johannes Jørgensen. I Anledning af hans nye Bog og af Rustalen i Studenterforeningen, Adresse Avisen* 19.9. 1905, optr. *JS* 145 ff. og *EF* II 219) var SC og JJ atter mødtes og blevet forsonet

Fynsk (...), JJ er født og opvokset i Svendborg, SC på Falster. Begge kom til København for at tage studentereksamen (1884), og i den følgende tid mødtes de bl. a. omkr. Studentersamfundet, på aviserne *Kjøbenhavns Børs-Tidende* (1889-1892) og *Pol.*, samt tidsskrifterne *Nyjord* (1888-1889), *Tilsk.* (1884 ff.) og *Taarnet* (1893-1894). De ideologiske modsætninger ml. dem skærpedes sommeren 1894 i Rapallo i Italien, jf. note til *Pi II Sommer* og *Lovsprog om unyttig Kiv*. I NKS 3633, 4°, IV, 27 ses en fragmentarisk, men god karakteristik af vennen

Seklum, seclum el. seculum, lat. århundrede

Apollon, se note til *Anraabelse*

et Udkig (...), Horsens 1886-1887

Gottschalck, se note til *Første Hexameterbrev til Johannes Jørgensen*

Bøving, se note til *DV IV Perspektiver* og *JJ: Mit Livs*

Legende I (1916) p. 146 og 182

a cappella, ital., egl. i kirkestil; flerstemmig sang u. instrumentledsagelse 164 *Georg*, Skt. Georg som billede på Georg Brandes i dennes kamp for de borgerlige friheds- og lighedsideal. SC's forhold til GB belyses f. eks. af sonetten *Den skønne Propaganda*, *AP* 123, optr. bd. IX, dedikationen og efterskriften i *Tr* II, bd. IX: *Til Georg Brandes* og af en del breve i Brandes-arkivet samt i NKS 4978, 4°, I (GB til SC) på Det kgl. Bibliotek. Et enkelt brev fra SC til GB i *Acc.* 1981/1943 B2

Samarkand, by i Usbekiske SSR, Sovjetunionen

Samoa, vulkansk øgruppe i Polynesien

vinblaat, se note til *Pi II Marine*

lod (...) i *Stikken*, udover bruddet i Rapallo 1894 (se f. eks. *Va* 200-203) tænker SC på JJ's polemiske bekendelsesskrift *Livsløgn og Livssandhed* (1896), (jf. SC's anm. heraf i *L-F.* F. 16.2.1896, optr. i *DO* 133-135) og på selvbiografien *Mit Livs Legende I-VI* (1916-1919) (1. bog anm. *Pol.* 8.9.1916, optr. *JS* 151-157 og *Gj* 36-44; 2. bog 4. og 5.12.1916, optr. *Gj* 45-66). Se desuden *Ft* 10-15 og 98-106

goddædige, godgørende, gavmilde

Guden, Holger Drachmann, som 1887 på Kehlets *Café chantant* - det senere *Lorry* - traf *Edith*, den unge visesangerske Amanda Nilsson, *trolovet* m. en ung grosserer *Bacchanter* og *Mænader*, de mandlige og kvindelige deltagere i orgierne o. Dionysoskulten

thi vi har elsket (...). Dette grundlag for en forståelse ses allerede i *Va* 202 og gentages i *Ft* 33

"*En Afgud er* (...), 1. Kor. 8,4

Pan og (...) *Kristus*, billedet uddybes *Ft* 35

L

EAN 69

O. Friis: *Halvfemsernes Lyrikere* (2. rev. udg. 1957) p. 182 ff.

Aage Henriksen: *Den erindrende Faun* (1968) p. 189 (om Pan)

165

Anraabelse (1925)

M

A NKS 2172, 2°, I, 1, 14 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 13 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)

NKS 2172, 2°, I, i, 15 (få udk.)

V

A I,3: *de skabende Verdner*. < d. s. < alt Haab i Alverden

II, 1: *Sjæl* < d. s. < Aand < Sjæl

II,7: *Glød* < d. s. < Kraft

II, 10: *en Drøm* < d. s. < maaske

II, 11-12 *Hvem var Kristus?* [?:] en *Tømmermands Søn*, som blev sørgelig spigret II men kunde dø med en Tro paa en *Enhed og Ivar*. *Vilje og (< faderlig) Almagt i Verden?*

Fig. linie overstreget:

Lad os intet bortforklare og allermindst Døden

III mangler

IV, 3: *Guddomsdybt var < og vi elsker (< takker)*

IV, 4: *Det var jo dig - Guds Sol (< som i ham) blev korsfæstet - du arved hans Mildhed (< og fik Del i hans Mildhed)*

K

Føbos, Apollons hyppigst anvendte tilnavn, dækker over modsætningerne i hans væsen; det kan betyde *den blændende, skræmmende* og *den strålende rene, rensende*. På den ene side er han den sølvbuevæbnede fjertrammer, hvis usynlige pile spreder pest og pludselig død. På den anden side er han den rensende og helbredende guddom, selv et skønhedens lysende ideal. (H. Hertig: *Antikkens Mytologi* (1961) p. 32). A. fremstilles ofte som identisk m. solguden Helios. Samtidig er han kunstens gud og anfører m. sin lyre som *Musagetes* musernes dans, ligesom han dyrkedes som orakelgud i Delfi. Løve og sfinx er hans yndlingsdyr, lauren hans hellige træ

L

GM 147

EAN 72 ff.

166

Søndag i Skoven

M

A NKS 1340, 8°, XVII, 96 (udførligt udk., dat. 31.1.25 og 2. Febr. 1925)

B NKS 2172, 2°, I, i, 16-17 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)

C Tilsk. marts 1925, I: *Søndagstanker i Skoven*

V

A U. t.

III, 5 < *brændende Kilder af Solkraft, som smelter hver Skorpe af Goldhed.*

IV, 6: *Stjerne-Ord* < d. s. < *Bibelord*

IV, 7: *uviste* < *fattige* (+ B og C)

VII findes ikke som selvstændig str., men som flg. l.:

Taarer jeg fælder (< *Lad mig fælde en Taare*) *til Solen ...*

Men først vil jeg fælde en Panther.

Et andet, overstreget udk. kan anføres:

Lær mig da Alvor, høje Serafer [...] *Og lær mig at fælde Taarer ved Solens Død* [...]

Men først maa jeg fælde en Panther

Overstreget:

Men jeg er Jæger og først maa jeg fælde en Panther

Andetsteds læses:

VII, 1: *hvis Koret kan opveje* < d. s. < *selv ikke for Tabet af*

K

Seraf, if. Jes. 6, 2 ff. bevingede, slangelignende væsener, der forkynder Jahves hellighed; en af dem indviede Jesaja til hans profetvirksomhed. Engel, ånd el. overjordisk væsen i alm.

Artemis, har en lignende dobbeltnatur som sin tvillingebroder Apollon. Hun er jagt-, døds- og månegudinde, men samtidig også gudinde for alt gryende og voksende liv, skønt selv kysk og urørt. Hinden er hendes hellige dyr. Hun afbildes undertiden m. (et) rovdyr, som hun griber i manken 167 *Panther*, leopard. Pelsen har mørke ringe og pletter på en grundfarve, der kan variere fra lys til helt sort. Pantherbilledet genfindes i DV IV *ILøvens Tegn - flom, strøm, flod Føbos*, se *Anraabelse*

L

GM 146

EAN 72

Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritiker II* (1938) p. 76-79

II HEROICA

Heroica

M

A NKS 1340, 8°, XV, 86 (udførlige udk. fra 1922)

B *Nye Intelligensblade*, okt. 1922, p. 24

C Optr. i katalogen til: *De 4. "Klingen"s Udstilling 29.*

12.1923-15.1.1924 z *Den frie Udstillings Bygning.*

U. å. I NKS 2732, 2°, IV befinder sig et af SC selv rettet eks.

L-F. F. 9.5.1925

V

C III, 1: *store* > *svære*

III, 3: *kæmpestærke*: slettet

III, 4: *Og (...) Mulden*: slettet

III, 4: - *lige meget*: føres op i 1. 3

III, 5: *stiger, skabt* > *svulmer frem*

IV, 2: *svære* > *stærke*

IV, 4-7 slettet

V, 1 > *Og det er Dyst at have* (<, *naar vi har*) *Mod som Aand*

V, 2: *taale* > *taaler*

Rettelserne er altså ikke benyttet i *He*

K

Heroica, se varianter til *Indledning*. Thorkild Bjørnvig har en anden opfattelse af ordets betydning i E&H 39 (indledningen)

L

GM 141 f.

168

Jeg gav den unge Gud mit Hjerte

M

A NKS 1340, 8°, XV, 86 (udførlige udk., bl. og bly. fra 1922)

B Nye *Intelligensblade*, aug. 1922. Dat. *Frederiksberg, Juni 1922*.

C Optr. i *En Stambog. 27 Digte. Til Rasmus Naver.*(1923) p. 23-24. Dat. som B

V

Notat i NKS 1340, 8°, XV, 88: *Ikke Ladhed, men Koncentration* (cit. in extenso EF II 232) parafraserer digtets tankegang

K

Tilje, jordoverflade, græstæppe o. l.

En kølig Ranke (...), jf. *Va 10*

Bajadere, indisk tempeldanserinde og -tjenerinde; også "glædespige"

L

GM 143 ff.

Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritiker II* (1938) p. 66-68

Torben Brostrøm: *Versets Løvevanke* (1960) p. 12

Erobrere

M

NKS 1340, 8°, VIII, 38 (udk. fra dec. 1897)

NKS 1340, 8°, XVI, 93 (renskr. af VII)

A NKS 2172, 2°, I, i, 18 (udat., usign. udk. og renskr., bl. og bly.)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 19 (udat., usign. renskr. af VI-XI, bl.)

C III. *Tid.* 2.7.1899

Str. VIII optr. *Ft 31*

V

A 1,2: *vi < de(+ C)*

IV, 3 < d. s. < *der ser man, at Feltherren længe spånker*

VI, 3 < d. s. *Ivar.: Her er Hjerternes Højmod, Forsoningens Ælte.*

De to 1. tilføjet på åben plads m. bly. 169 De øvrige str. foreligger i forskellige udk.

BVII < *Og én, som har raget sit Skæg paa en Studs,
spaserer med Damer i nyanlagt Puds.*

*Før Solen gaar ned og før nogen har sovet,
er han for Livstid forlibt og forlovet.*

X, 2 < som om tusinde Aar med et Slag gaar forbi!
XI er sammensat af to strofer. XI, 1-2 fortsættes m.:

*Og endnu før Nat maa en Krigsret sættes,
en Desertør skal af Livslisten slettes.*

Den opr. str. XII indledes m. :

*Dommen blev fuldbragt, da Klokken slog ni.
En Desertør har intet Parti.*

Og afsluttes m. XI, 3-4
C Titlen < *Den erobrede Stad*
Efter str. I: *Rør Trommerne! Fjenden er rømt, men Voldene er grønne.*
II, 1: *vi < de*

*II, 3-4 < den fjendtlige Stad! - Hvor de drager forbi,
kun Mursten og Ansigter uden Parti!*

Efter str. II: *Rør Trommerne og frygt ikke, at en fornærmet Bjælke skal falde ned paa eders Kokarder.
Kun Mure og Stene, som ingen Ting mene! Hvor er nu de Kvinder, som sydede Beg? Her ser man det bedst,
at Krig er en Leg!*

III, 3-4 < *Og Mandskabet spreder sig hurtig ad,
én til et Værtshus og én til et Bad.*

Efter str. III: *Rør den muntre Tromme! Vandet og Vinen og Brødet - alle gode Ting i Verden - har intet Parti -
Dernæst følger en str., der svarer til str. VI, dog m. flg. ændringer:*

VI, 3 < *Ja Dagsbefaling blev udstedt, som meldte: VI, 4: I Dag er der < der findes*

Efter flg. prosaindskud: *Hæng eders Tromme op paa deres Knage, Tamburer! fortsættes m. str. IV:*

IV, 1: *Rytterstøtten < Rytterbilledet 170 IV, 3 < til sildig Aften Feltherren spanker*

Efter str. IV: *Og alle de andre Erobrere af ringere Grader og forskellig Betydning ile til Stævnemøder, enhver
efter sin Smag og Art: én, som har raget sig paa en Studs, spadserer med Damer i sirligste Puds. Før Solen
gaar ned, og før Helten har sovet, er han for Livstid forlibt og forlovet. - Og det er ikke blot unge, uerfarne
Korporaler; det er ogsaa Officerer, hvem der beredes en Glædesdag. Thi*

*fra høje Vinduers brede Karme
kasted Patriciernes Døtre en Blomst.
Et Virvar af bølgende Farver og Barme,
der jubled ved Fjendens Tilsynekomst.*

Hvor er der en Fjende? Jeg spørger Jer ad. En Hævnerinde med Stolthed og Had.

*De indfødte Piger og Krigerstanden,
de kappes om at fordærve hinanden.
Lokkende slaar sig for Brystet den skønne:
"Tropperne er rømt . . . men Voldene er grønne!"*

*Forarges ikke, I vredagtige. Lad Kirkeklokkerne nu ringe Fyraften. Gud har saaledes indrettet alt til Ære
for den store Fred. Og Byen er jo tagen.*

*Men rør eders Trommer. En Krigsret skal sættes,
en Desertør bør af Livslisten slettes.
Dommen blev fuldbragt, da Klokken slog ti.
En Mand, som flygter, har intet Parti.*

*Og lad os ikke være dumme, Tamburer! Lad os slutte denne Tekst med et Suk, men som forstandige
Mænd!*

171

*Der kommer en Dag, da vi selv er forbi,
alle vi her, som har taget Parti.
Og Byen staar aaben med Slot og med Rønne
"Tropperne er rømt . . . men Voldene er grønne!"*

Maskepi, hemmelig forståelse

Drømt en Morgenstund -

M

NKS 1340, 8°, VIII, 38 (udk. fra dec. 1897)
A Nye Intelligensblade, 1923, p. 51. Dat. 1923

K

Sheherezade, navnet på den prinsesse i *Tusind og én Nat*, der fortæller eventyrene
Livorno, ital. havneby (Toscana)
Raa, se note Pi II 148 *opkiltrede*. A har *opkiltede*

L

BHJ 94 f.

Don Luis de Góngoras Sonet om Madrid

M

NKS 1340, 8°, XV, 84 (udførlige udk. fra 1922)
Nye Intelligensblade, sept. 1922, p. 16. Sonetten trykkes her i forb. m. en introduktion til Gongora. Det hedder - efter en jævnføring m. fr. symbolisme - at det *da intet Tilfælde* [er], at Hr. Sophus Claussen, til hvis *Ungdoms Læremestre* jo ogsaa Mallarmé hørte, har kastet sin *Kærlighed* paa "Svanen fra Toledo", hvem han for Tiden ikke blot studerer, men tillige oversætter. Den er dat. København 1922. He's tidsangivelse mangler

K

Don Luis de Góngora y Argote (1561-1627), sp. præst og lyriker, hvis metaforisk bestemte poesi blev genopdaget af symbolisterne pga. tydeligt modernistiske træk. Gongorisme er en af betegnelserne for manierismen
SC's gendigtning forholder sig meget frit til forlægget: nr. 99 af *Sonetos Completos* (1588), se f. eks. *Edición de Biruté Ciplijauskaitė, Cldsicos Castalia*, Madrid (1969) p. 172 157. Digtet er skrevet i anledning af G.'s første møde med Madrid
Megære, gr. hævn gudinde; arrig kvinde; skøge

Nat paa Havet

M

NKS 1340, 8°, XV, 84 (udk. fra 1922)
Atlantis, juli 1923, p. 302

Der er intet saa yndigt i Foraarets Gry

M

NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udførligt udk. til str. I)

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (usign., rettet renskr., bl., af str. I, dat. 1924)

B NKS 1340, 8°, XVI, 91 (udk. og usign. renskr., bl, af str. II, dat. 7.12.24)

NKS 2172, 2°, I, i, 20 (usign. renskr., bl., dat. Jan-Dec 1924. U. t.)

Berl. Tid., Tillægget, 28.3.1925

V

A Titlen < *Den ventende*

I, 3: *den Elskende* < d. s. < *min Kæreste*

I, 11: *den* < *min*

I, 11: *blæstkolde Pige* < d. s. < *Kærest, der vandrer*

I, 12: *der (...)* *Foraar* < d. s. < *der blæser sin Medvind* < og *frysende venter*

B II, 6: *det* < *I*

II, 6: *ivrer* < d. s. < *mener*

II, 10: *Og (...)* *gør* < *Der findes ej Stolthed mer*

II, 11: *som* < *end*

H, 12: *Sten* < *svære Sten*

L

E&H 15 (Thorkild Bjørnvigs indledning)

Flyveren og Pigen

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 92 (udk. samt usign. renskr., bl., dat. 21.9.24)

Sirius, jan. 1925, p. 166-167

173

V

A II, 2: *Hjerte* < d. s. /overstreget var. *Higen*

II, 3: *Kniven* < d. s. /var. *Staalet*

Efter II, 4: *styrter som en Kniv, hvis Taget glipper.*

Tilegnelse tilføjet m. bly.

V, 1: *Flyveren* < d. s. < *Englen*

V, 3 < d. s. < *Fornægt ej Himlen*

K

Oliebladet, blad af oliventræet. Duen bragte - if. 1. Mos. 8,10-11 - et frisk olieblad til Noah i Arken v. Syndflodens ende

Jakobsstige, himmelstige; den stige patriarken J. så i sin drøm, jf. 1. Mos. 28,12

Skumringsbillede

M

A NKS 1340, 8°, VIII, 38 (udat., usign. renskr., bl., af str. I-III samt div. udk. - også til B's anden del. 1897)
B NKS 2172, 2°, I, 1, 21 (udat., usign. renskr., bl.)
C *Pol*, 4.12.1923 (m. kort - digtet irrelevant - introduktion)
Overs. t. sv. i: *Hundra dikter ur svensk, dansk, norsk och finlandssvensk lyrik* v. Olle Holmberg (1929) p. 20-22

V

B U. t.
III, 7 ej i ms. og C
IV, 4: *der aldrig var < d. s. < et grublende*
Digtet fortsættes m. en anden del:
II

*Det var de Aar, da Sigmund
gik ud til sit Folk for at lære
og bar som en uset Tryllevaand
Landet til Lykke og Ære...*

*Men dette unge Pigesind
maatte han ikke begære.
For den, der kender den varsomme Skæmt
og dybe Klokkers Spil,*

174

*er intet Hjerte helt gemt og forstemt.
Det hænder, som Hjerterne vil.
Man gør ej Fortræd ved en lille Dør
som nidkær har lukket sig til!*

*Det var de Tider, da Sigmund
af (< ved < af) Drømme og lønlige Bud
tog Varsel om (< gav Agt paa < fornam, hvilke) skønne Døre
der gaar mellem Folket og Gud
kun aabn for dem, der har hjemme (< og aabner for Vaarens Under)
i Vinterens Kulde og Slud.*

L

GM 102 f.

Forklaringen

M

Nye Intelligensblade, 1923, p. 52

III I Begyndelsen var -

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 22 (udk.)

December 1923 / Min Kraft er ikke sprængt . . .

M

NKS 1340, 8°, XVI, 90 (usign. renskr., bl., dat. Dec. 1923)

V

U. t.

II, 4 < d. s. < *et Gys fra Ryg til Hæl*

III, 1 < d. s. < *Men jeg er kry og kræsen*

IV, 1: *alt < mit*

L

EAN 163, note nr. 32

I Staden

M

NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udat., usign. renskr., bl., u. t. fra 19.2.1924) 175 *Job*, hovedpersonen i Jobs Bog i GT. Job var en from og retskaffen mand, hvis gudfrygtighed Gud tillod Satan at prøve v. at ramme ham m. en række lidelser

21.2.24 / Hun har saa skønt . . .

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (usign., rettet renskr., bl., dat. 21.2.24)

B Smst. afskrift m. fremmed hånd; substantiverne skrevet m. små begyndelsesbogstaver

V

A U. t.

I, 2: i (...) *Drag < i store Tag < uden Fejl,*

I, 6: *kold < d. s. < graa*

B Titlen < *Kvindepragt < Den store Skønhed Impromptu,*

med smaa bogstaver [overstreget:] til en stor kvindes store /var. højeste berømmelse.

Vinterflora

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udat, usign. renskr., bl. fra o. nytår 1924)
B *Pol.'s Magasin*, 24.2.1924

V

A Titlen < d. s. < *Kvinden og Vinteren*.
I, 2: *Kraften (...)* *Sfærer* < d. s. < *Kraft af Nordens blege Sfærer*.
Efter I flg., overstregede str. :
Man maa spare kønt (< snildt) sit Blodløb sine Nyre og sin Sjæl - hvis man skal staa sig mod Vampyrer.
II, 1: *store < friske*
III, 1: *Ungdomsmylder* < d. s. < *Blomstermylder*
B III, 1: *Ungdomsmylder: < Blomstermylder*,
Under signaturen: *Skrevet til D arne-Tidende*, 1924.

L

GM 149

176

Vaarbebudelse (omkr. nytår 1924)

M

NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udk. samt udat., usign. renskr., bly., u. t.)

Kan Sommerfuglevinger tynde -

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 89 (usign., rettet renskr., bl., dat. 28.2.23). I forbindelse hermed ses en beskrivelse af et telepatisk møde ml. digteren og den afdøde veninde
B NKS 1770, 2° (sign. renskr., bl., dat. 28. Februar 1923)
C *Pol.* 1.3.1923 (dat. som B)

V

A Titlen < *Alma Kalckar* (+ B og C)
II, 1: *maa* < d. s. < *kan*
II, 2: *Moderømhed (...)* *Hvil.* < d. s. < *Moderhertets Hast maa have Hvil*
II, 3 < d. s. < *og vaagne ungt og nyt af Vintertaage*
Et overstreget udk. har flg. varianter:
I, 2-3: ej i udk.

*II < og mon (< kan) de lette Dansesko kan (< mon) snære
og Moderhært ets /var. [-]smilets Hast maa finde Hvil
og vende styrket hjem fra Vintertaage
og samle Kræfter for paa ny at vaage
Her sov det ind før Vaarens første Smil*

III, 1: ej i udk.
III, 2: staar altså alene
C har flg. tilføjelse: *Fru Alma Kalckar, der i Gaar under stor Deltagelse blev begravet paa Frederiksberg Kirkegaard, var født Schack-Schou og færdedes sammen med sin Mand, Marcus Kalckar, i yngre Kunstner-*

K

SC's bekendtskab m. A. og M. Kalckar går tilbage til 1914

177

30.7.23. / "Hôtel de la plage", Donville

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (usign. renskr., bl., dat. 30.7. 23)

V

A U. t.

II, 3 :- - - - <, *alt er naaet*

K

Donville les Bains, badested nord for Grandville, Normandiet
plage, fr. strand

Et Foraarsbud

M

NKS 1340, 8°, XVI 90 (udførligt udk., dat. 31.1.1924)

IV FANTASIA

Fantasia

M

A NKS 2172, 2°, I, 23-25 (udat., sign., rettet trykms., maskinskrevet)
NKS 1340, 8°, XI, 55 (tilsyneladende udførligt udk. fra 1907; del af de *Fundne Blade* gået tabt)
B *Sirius*, nov. 1924, p. 53 ff.

V

A *Fantasia* < d. s. < *Poetisk Tilblivelse*
I.11: *fra Aar* (...) *til*: tilføjet i ms. m. bl.
B s. 63, l. 4: *hun* < *min Fylgje*

K

da *Planten følte* (...), jf. bd. VIII: *Den følede Blomst*, i forordet til 2. udg. kaldt *en Ungdomsbibel Larmen i Byen*, jf. f. eks. Mi I, afsn. XI, tr. første gang 1891. Eksemplerne peger alle tilbage til SC's tidligste produktion, årene før det tab af naivitet (*Uskyld, Redelighed*), som AP beskriver og fortolker *Overdaadighed*. I *Et Brev om "Livets Træ"* (*Taarnet*, okt. 1893; JS 139) skriver SC om anslaget i Johs. Jørgensens roman: *Der findes den indre Rigdom - πλήρωμα - hvorom du tidt har talt til mig*. Begrebet: pleroma, fylde¹⁷⁸ stammer fra Johs. 1,16, og dets centrale betydning for 90'ere generationen nævnes Lø 130 *ubevidst < ubevist* i originaludgaven

Kimære, i gr. mytologi et ildsprudende fabeldyr, fortil løve, i midten ged og bagtil slange; fantasibillede "aabne som et Forhæng (...)", jf. Va 115, incl. til afsn.

I *Ligurien*. Digtet optr. bd. IX

I brev af 23.9.1926 skriver SC til datteren Ilse og svigersønnen Guy Ch. Cros i anledning af en samlet oversættelse til fr. af AP og Va (muligvis fulgt af Ar): *Ved Indledningsdigtet "Et Billed paa min Væg" havde jeg enkelte Indvendinger. Versene skal forstaas, ikke som gældende et fladt og reelt Portræt - men det er en levende virkelig ung Kvinde, der sidder ved Muren: aabnende sit Haar som et Forhæng danner hun Portræt. Fremgaar dette af den franske Text?* (Brevet tilhører Stig Krabbe Barfoed).

Jf. slutn. på FR 255-257 og MK 130

gennem *Ermelund*, som f. eks. i Fa V *Den ventede Morgen*. Jf. også var. til Dj III II *letto en Verden i sit Haar*, jf. f. eks. Dj III *Hexen i Endor*, str.

VI og *Afrodites Dampe*, næstsidste str.

i *sin Kjølefold*, jf. f. eks. DV IV *Dronningen i Thule*, str.

I og Fa V *Digteren og Daarskaben*, afsnit II, str. III

V

En Historie - (1924)

M

NkS 2172, 2°, I, 1, 26 (udk. til I og II)

A NkS 2172, 2°, I, 1, 27-28 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)

B *Nationaltid.* 25.10.1924

V

A+B I og II sammenskrevet til én str.

II, 4: *foraars-svage < foraars-svangre*

IV, 3: *prægtig < pragtfuld*

K

Pasha, tidl. ærestitel til tyrkisk embedsmand; hensynsløs, enerådige person

Ved Afrodites Støtte

M

NkS 1340, 8°, XV, 84 (udk., bl., dat. 27.1.22, bly.)

K

Afrodite, se Dj III *Afrodites Dampe*
hildes, fanges, besnæres, bedrages
Manna, se note bd. I s. 135
Hetære, se note bd. III s. 185

L

E&H 16 (Thorkild Bjørnvigs indledning)

Modellerne

M

NkS 1340, 8°, XVI, 93 (udførlige udk. dat. 27.4.24, samt usign., udat. renskr., bl.)
Nationaltid. 26.7.1924, dat. København, 1924

K

Elizabeth I (1533-1603), dronning af England; lagde grunden til landets stormagtsstilling
Johanne, Jeanne d'Arc (1412-1431), fr. helgen og nationalhelt
Catharinaer, regerende kejserinder af Rusland
Annaer, f. eks. Anna af Østrig (1601-1666), dronning af Frankrig
Trapezunt, andet navn for Trabzon, havne- og handelsby i nordøstlige Tyrkiet

Den lykkelige Maler

M

NkS 1340, 8°, XIII, 71 (udk. fra 1917)
A NkS 2172, 2°, I, 1, 29-31 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)
B *Klingen*, 1. årgang, nr. 2, nov. 1917

V

A VIII, 1: *kysk < ømt*
Efter IX afsn.
XVII-XIX ej i ms.
B Digtet er delt i to afdelinger med afsnit efter IX
XVII-XIX er placeret som *Slutning*.

K

pratet, snakket; vrøvlet 1800m *ikke*, endog (i det tilfælde) *ikke*
Meduse, se note bd. III s. 195
Sø-Meduser, gopler
Mollusk, bløddyr
Konkordat, forlig, overenskomst, især ml. fyrster og Paven

Bøgen og Nælden

M

NKS 1340, 8°, XIV, 78 (udk.)

A NKS 2172, 2°, I, 1, 32 (sign. trykms., fremmed hånd, dat. *Versailles*, 1920)

B NKS 2172, 2°, I, i, 33 (korrekturark)

C L-F. F. 21.8.1920

V

A Titlen < d. s. < *Maa trykkes*.

A, B og C Sidste 1. < *Som dette Digt - i Fald det for mig lykkes - // da skal der staa: maa trykkes frit . . . "Maa trykkes!"*

Under datering og navn: (*Maa trykkes*.)

K

Sommeren 1920 blev Nordslesvig på grundlag af en folkeafstemning genforenet m. Danmark efter 56 års adskillelse. Digtet alluderer til J. Ottosens kendte sang *Sønderjylland* (1890):

Det haver saa nyligen regnet, // det har stormet og pisket i vor Lund, H Frø af Ugræs er føget over Hegnet, - // Aag paa Nakke og Laas for vor Mund. // (...)

"*Maa trykkes*" (lat. imprimatur), bogcensurens skriftlige tilladelse til at noget må trykkes. Her symbol på den ufrihed, der herskede i Sønderjylland før 1920 (presseforbud, sprog- og kulturtvang m. m.)

Alle Nordens Fugle (1919)

M

Pol. 18.5.1919

K

Fylgie, se note bd. II s. 189

181

Sjælland og Digteren

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (udk. og sign. renskr., bl., dat. 3.12.1924)

Pol. 3.12.1924

V

A Titlen < *Kærlighedens Plage*

Undertitlen < d. s. < *Den sjællandske Pige og Ludvig Holstein*

K

Ludvig Holstein (3.12.1864-1943), da. forfatter, debut 1895 m. *Digte*

Pulten, allusion til LH's digt *Aprilaften* i *Mos og Muld*, 1917

Alfs Veninde, titlen på LH's digt *Alfs Veninde* i *Digte*. I de senere udgaver af *Digte* blev titlen ændret til *Vil I kende min Veninde*, se f. eks. *Udvalgte Digte*, 1953, p. 14-16

J. F. Willumsen

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 34-35 (udk.)

A Acc. 1981/143 A3 (sign. renskr., bl., dat. 7. Sept. 1913)

B Den Palsboske Sml. (Aa Sp 25) (sign. renskr., bl. m. tilføjelsen: (*Maa trykkes Mandag d. 8 Sept.*))

C *Pol.* 7.9.1913

D Sign. renskr., bl., dat. - 7 Sept 1913 - på J. F. Willumsens Museum, Frederikssund

V

A Titlen < *Guldvadskeren. Et Digt til Billedhuggeren og Maleren J. F. Willumsen*

B Titlen < *Willumsen*

III, 1-2 < *Men vi lo herhjemme højt med Fynd og Klem:*

VII ej i ms.

XI, 5-6: ej i ms.

XII, 4-5: ej i ms.

XII, 6: *kursiveret*

C følger B 182 D Titlen < *J. F. Willumsens Saga*. Ellers varianter som for B

K

J. F. Willumsen (7.9.1863-1958), da. billedhugger og maler. Digtet til hans 50-årsdag, men findes også som privattryk: *Willumsen-Drapa af Sophus Claussen* 13.10. 1923 (Valdemar Pedersens Bogtrykkeri, København). Trykt i anledning af 60-årsdagen

Blandt JFW's hovedværker kan nævnes *Jotunheimen* (1892-1893), *En Bjergbestigerske* (1904) og *Sophus Claussen læser sit Digt Imperia* (1915). Hans arbejder rejste hyppigt forargelse, opsigt el. kritik - SC har kort karakteriseret dem i *Pol.* 7.9.1923: *Sophus Claussen om J. F. Willumsen*

Skrøld-Is, skrålis; tynd is, der let brister

Skræp (...), den blinde kong Vermunds ord, da hans hidtil vege søn Uffe m. sværdet *Skræp* havde nedlagt sachserkongens kæmper (Saxo: *Danmarks Krønike*, 1. del, 4. bog)

L

Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritiker II* (1938) p. 63-65

Nils Collett Vogt

M

Den Palsboske Sml. (Aa Sp 25) (sign. renskr., bl., dat. - m. bly. - 24-9-24)

Pol. 25.9.1924 (optr. L-F. F. 27.9.1924)

K

Nils Collett Vogt (25.9.1864-1937), no. rigsmålsforfatter. Venskabet går tilbage til 1910 og belyses af brevene i NKS 4978, 4°, II. Se også *Det levende Land*, bd. IX

Maalmænd, tilhængere af udbredelsen af det på grundlag af især vestnorske dialekter udarbejdede nye skriftsprog, landsmål, efter 1929 kaldt nynorsk

Belzebub, se note s. 193

de norrøne Øer, Island, Færøerne og måske Grønland *Oslo*, efter omfattende brande opførte Christian IV 1624 en ny by, Christiania, ved Akershus. Det gamle Oslo 183 indlemmedes 1859, og i 1925 skiftede byen navn til Oslo *Hekla*, vulkan på Island

Geysir, berømt, hed springkilde på Island

Digtet uddybes af SC's art.: *Nye Breve fra Antonius. Fem Minutters Tavshed over for Norge*. *Pol.* 7.7.1923, jf. *E&H* 1486 og 1480. Med Tom Kristensens ord er digtets baggrund *det unge Norges Appetit paa det danske Grønland* (i anm. af *He*, se s. 154)

Til Thøger Larsen (1925)

M

A L-F. F. 3.4.1925 og *Ekstra Bl.* 30.4.1925

V

A Under titlen: *Digteren Thøger Larsen fylder den 5. April 50 Aar, i hvilken Anledning Sophus Claussen har sendt ham denne Hilsen:*

II, 4: *ældre < gammelt*

III, 2: *gennem < ligt igennem*

K

Thøger Larsen (5.4.1875-30.5.1928), jysk lyriker og oversætter, bl. a. fra gr. og oldisl. (bl. a. *Snorres Eddasagn*, 1928). SC offentliggjorde et par digte i vennens månedsskrift *Atlantis* (1923-25). Bekendtskabet går tilbage til 1911. Jf. *Hv VII Thøger Larsen. Mindeord Ygdrasils Ask*, i nord. mytologi det altid grønne verdenstræ, hvis grene breder sig ud over verden, og hvis rødder når jordens dybder

Sejre og Vunder

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (en række udk. Smst. prosabetragtninger over sammenkomsten m. studenterne) Udg. som privattryk 21.10.1924. Tr. hos Mohr & Co.

B *Berl. Tid.* 22.10.1924 (*I Anledning af Jubilæet for Studenterne af 1884*)

V

A Blandt udk. kan følgende varianter fremhæves:

I, 4-6 <

*Sejre fra Ungdoms Vaar
Plastre paa Ulivssaar
Venner, ak hvad kan det nytte?*

184

II, 4 < *Blev du american*

III, 4: *Regn-Vej, < Gik du paa Jyders Vej?*

III, 6 < *Pan eller Himmerlandstyren?*

IV, 6 < *Sjæl er du endnu derinde?*

Utrykt:

Prægtig er Livets Jagt,

ypig selv Dødens Pragt,

Solild i høstrøde Blade.

Sejre Ivar. Kampe Ivar. Blomster paa Tidens Ivar.

Farens Elv,

om du har glemt dem selv

husker din gamle Dryade

K

Vunder, se note s. 193

mødte Pan (. ..), hentydning til J. P. Jacobsens programdigt *En Arabesk* (skrevet ca. 1867-1870, tr. første gang som helhed 1886)

Pan, se note s. 163

Mars, i rom. mytologi krigsguden

Skærveslagerens Vise (1920-1924)

M

Nationaltid. 26.4.1924: *Skærveslageren. Gammel fransk Vise. Melodien nedskrevet af Hr. Carl Nielsen, medens Hr. Sophus Claussen sang Visen for ham.* (Med facsimiletryk af noder og 1. strofes henholdsvis da. og fr. vers. Optr. HT 62). Den fr. titel: *Sur la route de Louviers*

K

Len, ældre betegnelse for amt
Chaussé, bred landevej

Vaarsang ved Jul

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 36 (udk.)
A NKS 2172, 2°, I, 1, 37 (udk. samt usign., rettet renskr., bl., dat. 14-15 Dec. 1924)
B NKS 2172, 2°, I, 1, 38 (sign., rettet renskr., bl., dat. Dec. 1924) 185 C *Nationaltid*. 20.12.1924 (m. noder i facsimile. Dat. December 1924)
Optr. *Dansk Natur i Digt og Sang* v. Ludvig Holstein (1929) p. 400-401

V

A Titlen < *Decembersang* < *Julesang*
I, 2: *riblege* < d. s. < *frysende*
I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene . . .* < *Regntaagen drypper*
I, 4 *tror du paa Vaar* < *Bliver det Vaar*
II, 5: *Frysende* < *Dødsstille* < *Rugende*
III, 6 < *Milde Forløser* (+ B)
IV, 1: *Ynde* < d. s. < *Vinde* (+ B)
IV, 3 < *Stjærnerne smile* (< *spinde*)
IV, 4: *tysf* < d. s. < *Drøm* (+ B)
B Titlen < d. s. < *Decembersang*
I, 2: *riblege* < d. s. < *skælvende*
I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene!*
I, 4 < *tror du paa Vaar*
II, 5: *Frysende* < *dødsstille*
IV, 3 < d. s. < *Stjærnerne spinde*
C II, 5: *Frysende* < *Dødsstille*

Klodens Sange - (1924 ??)

M

A Den Troensegaardiske Sml. II (udk. samt udat., sign. renskr., bl.)
B Pol. 1.10.1924

V

A Titlen < *Ildlinien*
I, 3. *Ufreds* < *Viddets*
I, 5: placeret som 1. 4; indleder ny str.
I, 5: *saligt* < *fredfyldt*
I, 6: placeret som 1. 5
I, 4: placeret som 1. 6
I, 7: placeret som 1. 7; indleder ny str.
I, 8: ej i ms.
II, 2 < *Nu er vi Graaskæg, den Gang Spirrevipper*. 186 B L. 7 og 8 danner en selvstændig str.

K

Athene, bl. a. visdommens gudinde, beskytter af borgersamfundet, det velordnede statsliv
Hippokrene, musernes kilde
Ypres, leper, by i Belgien; var under 1. Verdenskrig gn. 4 år centrum for voldsomme kampe og ty.
bombardementer
Shrapnell, granattype

Inde fra Klodens Værksted

M

A NkS 1340, 8°, XVI, 92 (udførlige udk.)
B NkS 2172, 2°, I, i, 39 (sign., rettet renskr., dat. 4.10.24)
C NkS 2172, 2°, I, i, 40 (sign. trykms., maskinskr., dat. 4.10.24)
Ekstrabl. 28.10.1924: *Det Nye*

V

A Titlen < *Nye Matricer* (+ B og C)
Digtet er opr. tænkt som del af en cyklus i tre dele m. titlen: *Et Blad af Evighedens Bog*. Bogtrykket er sammenstykket af del 2 og 3. Del 1 lyder:

*Resultaterne af en likvideret Klode
33 Øre og en gammel Hat
overført til Konto "Universet"*

På modsatte side - som en parallel - læses:

*7 og 9 skal være lige,
minus regnes os til Gode,
Resultatet af en likvideret Klode.*

Dat. 4.10.24

B I, 2: *Alders* < d. s. < *Morgens*
II, 4: *frigjort fra Moderformen* < *synligt uden Matricer* (+ B)
III, 3: *Opløses i* < (Og > ÷) *bliver til* (m. flere, mindre ændringer)
III, 5: *u de* < *bort e* < *afløst*
C III, 3: *Opløses i* < *Bliver til* 187 III, 5: *ude* < *borte*

K

Matrice, støbeform
Æon, umådelig langt tidsrum

L

EAN 68

Femte Juni

M

NkS 2172, 2°, I, 1, 41 (udk.)

A NkS 1340, 8°, IX, 41 (udk. og udat., usign. renskr., bl., fra 1900-1901)

NkS 3633, 4°, I, 5b, 25 (udat., usign. renskr. af sidste str. Hele digtet har sandsynligvis været indført i poesibogen, men den forudgående side er skåret ud)

B *Pol.* 5.6.1905

C He 1

V

A Titlen < *Frihedsdag*.

II, 5: *lyttende* < d. s. < *Højtids-stille*

Afsn. ml. II, 10 og 11 (+ B)

II, 14: *frisc* < d. s. < *let*

De 4 første str. danner første afsn. af digtet, V-VIII andet

VI, 2: *Frihedsdagen* < d. s. < *Frihedsguden*

VI, 2: *Gran og* < *Alvors-*

VII,1: *Se, den vakre Ungdom* < *Og de (< Fire) ungePiger*

VII, 2: *drøfte* < *høre*

C Typografisk set fremgår det ikke af C, om der er afsnit efter l.14, da linien afslutter en side. Det forudsættes her, jf. under A - og digtet består da af 8 str.

K

Femte Juni, grundlovsdag

Lykkepenge, lykkeskilling(er)

Den stærke Dame i Teltet (0. 1900)

M

NkS 1340, 8°, I, 7 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

V

Titlen < (*Markedet*) < *Den stærke Dame*¹⁸⁸ II, 2: *mit Blod af Sundhed er gjort /var. for megen Kraft gør Blodet*

MI. II, 2 og II, 3: (*Latter mellem Tilskuerne*)

Jeg traf en Skønhed . . . (forår 1898)

M

A NkS 3633, 4°, I, 5b, 35-36 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

NKS 3633, 4°, I, 5a, 51 (udk. til X)

NKS 3633, 4°, I, 2, 60 (udat. udk. til 3 str., bly., jf. EF II 16 ff.)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 42 (udat., usign. renskr., bl.)

NKS 2172, 2°, I, 1, 43 (udat., usign. trykms. til VIII-X, maskinskr.)

C NKS 1340, 8°, X, 49 (udat., usign., rettet renskr., bl. og bly.)

V

A Mht. renskr., se opl. til *Hv VII Hjemme igen*

II, 1 forsynes m. flg. note forneden på siden: *Sange ved Havet: "Jeg grov en Marmorstøtte op"*

III, 3 < *Hvad hjælper det nu - hun blev ung paa Sjælen*,

Efter VIII gentages II, dernæst følger:

*Hun ønskede Kong Salomon selv til sin Brudgom.
Men Tiden forvandler.
Imens blev hun gift og blev Enke efter
en Trælasthandler.*

*Hun ser, hvad hun kræved i Ungdomshunger
for Aanden som Foder,
det var hendes daglige Kvantum af Elskov
og andre Slags Goder.*

Og digtet afsluttes:

*Hun bød mig alene paa Te for at nyde
en lykkelig Stund hel . . .*

*189 Jeg kom der i Skumring. Hun boer i en Villa
ej langt fra en Runddel.*

De første toogenhalv l. rettes til:

*Jeg syntes en Dame, man saadan kender
. . . som Hele og Grunddel
fortjente lidt Hyldest.*

B III, 3 < *Hvad hjælper det nu: blev hun ung paa Sjælen*,

VIII, 1: *hvor (...) hjemme < som man saadan kender*

IX ej i ms.

X < *Hun bød mig paa Fem-Té for helt at nyde en Salighedsstund hel.*

Vi kom der ved Skumring. Hun bor i en Villa ej langt fra en Runddel.

C U. t.

IV, 3: *mer < d. s. < strax*

IV, 4: *værste < d. s. < bedste*

Efter VIII ses flg. str., senere overstreget m. bly.:

"Det nye Raadhus er morsomt - for Resten

en By, som man kender,

der holder man mest af de gode, gamle

Steder og Venner"

IX, 3: *des bedre < d. s. < et Kvantum*

IX, 4: *de < d. s. < af*

K

Drachmann, jf. digtet *De grov en Venusstøtte op i Sange ved Havet* (1877)

VI FØLFOD

Foraar / Terminsbekymringer / Den nye Prokurator(?) /

Vor Mor paa Gaarden(?) / Nye Tider

M

A NKS 2172, 2°, I, 1, 44 (korrekturark til *III. Tid.*)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 45 (prosaudk. til samme situationer, som *Følfod* beskriver) 190 C NKS 2172, 2°, I, 1, 46 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

NKS 3633, 4°, I, 5b, 9 (usign. renskr. af *Terminsbekymringer*, bl., dat. *Vinter 1900*)

NKS 1340, 8°, I, 7 (udk. til *Vor Moder paa Gaarden* og *Den nye Prokurator* samt prosaudk. som B)

NKS 1340, 8°, VII, 34 (udførligt udk. til *Foraar* fra Rapallo, sommeren 1894)

NKS 1340, 8°, XI, 60 (usign. renskr. af *Nye Tider*, bly., dat. 21. Maj 1913. U. t.)

De fem digte først tr. i *III. Tid.* 8.6.1913 under fællestitlen *Landlige Vers*

V

A Titlen < d. s. < *Landlige Vers*

Foraar:

I, 6 < d. s. < *det gaar tilbage - det er bare Skidt!* (+C)

II, 5-6: *Nu er det Foraar! Kvirrevirrevit! Ingen Valuta, immerhen Kredit,* (+ C)

Linieparret overstreget

III, 5: Skidt. < Sk- . < Skidt.

Terminsbekymringer:

III, 1: *Schalotterne < d. s. < Charlotterne*

B

På arket ses flg. digt: (*Forfattet af Gaardsdrenge*)

*Den gamle Bondes Datter - Petehej a!
var ikke bly som Ydun, skøn som Freja,
men om hun flæbede hvad eller lo
var hun saa dvask som Stiens fede So*

*Hun listed op til Bondens Tjenestdrenge,
naar de sov Middagssøvn paa Gaardens Stænge,
og Mor og Far stod op fra Middagsluren,
men Marenstine dyrkede Naturen*

*Nu var hun sytten Aar, men blev i Skuren
og var ulykkelig forlibt, den Taabe.
Hun tigged Fatter for en fin, ny Kaabe,
191 men lige skiden var hun dog paa Særken.
Hun havde aldrig staaet op med Lærken.
Nej Marenstine dyrkede Naturen.*

"Det skulde saadan være en Sonet - hvad man kalder," sagde Gaardsdrenge. "Peteheja er bare et lystigt Ord, som jeg har fra Ludvig Holbergs Komedier".

C består af renskr. til *Foraar* og *Den nye Prokurator*, begge u. t.

Den nye Prokurator fortsættes:

Det stærkeste ved Manden er Metoden,

han staver tappert Kærneka'l med k

(< *han staver altid radikal med k*)

og skriver ingen Frase med ph

og har en brugbar Dom om alt paa Kloden.

Endvidere flg. liniepar:

han blusser op som Krudt, han flammer, futter

og finder Raad for alt paa tre Minutter.

K

Fejehov, -bunke el. -kar, -trug

Foraar, str. I cit. Lø 69

VII

Strofer i Tusmørket (1901)

M

A NKS 1340, 8°, IX, 46 (udk. før 1904)

B NKS 1340, 8°, XVI, 93 (udførligt udk)

C NKS 2172, 2°, I, i, 47 (udat., sign. rettet renskr., bl.) *Vore Damer* 15.5.1924 (sm. m. en karakteristik af forfatterskabet)

V

A I udk. til III, 3 spørger jeg'et kvinden: *Hvorfor er din Hu bekymret II hvorfor skaber du dig Sorger?*, ligesom hun spørger ham: *Mange Sorger har du faaet . . . Hvorfor er din Hu bekymret*, hvortil han svarer: *Jeg er ikke saa bekymret*. 192 B U. t.

I, 1 < d. s. < *Skumringstimer, Aftentimer, Maanetimer, - lad os tale*

I, 4: *milde < gode*

I, 4: *venlig < sagte*

II, i: *tyste < d. s. < skjulte*

II, 2: *saa < vi < jeg*

II, 3: *jeg (...) og < indtil Midnat (< ganske ene) sad og*

II, 5: *du < jeg*

II, 6 < d. s. < *som et Støttepunkt i Mørket (< for Natten), hvor jeg grubled (< svælged) vel tilpas.*

III, 1 < *Skumringsstunder (...) Aftener < Skumringstimer, Aftentimer,*

III, 4: *har vi < d. s. < Vin og*

C I, 4: *venlig < d. s. < sagte*

II, 6 < d. s. < *som et Støttepunkt for Haanden, mens jeg grubled veltilpas*

Jeg vil begraves i Fred -

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (udk. og usign. renskr., bl., dat. 21.11.24)

V

A U. t.

I, 3: *glemmes < spottes*

II, 1: *ham < mig*. Renskr. og udk. er holdt i 1. person

III, 3: *krone < d. s. < bekræfte*

IV, 3: *med mindre vi < naar vi ej*

Str. står i vilkårlig rækkefølge i forhold til bogtrykket

Store farlige

. . . (forår 1924)

Kære ny . . .

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udførligt udk. fra o. nytår 1924)

V

A U. t. 193 I, 1: *ny* < *Fru/var. bly*
I, 3: *graa*: ej i ms.
II, 1: ej i ms.

K

Cit. Ft 42

Under en Sølvpoppel

M

A NKS 2172, 2°, I, 1, 48 (udk.)
B NKS 2172, 2°, I, 1, 49 (sign. renskr., bl., dat. August 1924)
Sirius, okt. 1924, p. 17. Dat. August 1924

V

A U. t.
II, 4: *pur* < *ung*
U, 4: *Ask/var.* (EI?)
III ej i ms.
IV, 1 < *Jeg blev kaldet selv og udraabt til Profet*
IV, 4: *Bâl* < *Baal* < *Buddha*
IV ikke fuldført, kun noteres:
Buddhas Blomster (< *Muhammed*) og *Jesu Vunder*
V, 4: *Det nye, det skabende Under.*
B III, 3: , *vise Sprog* < *vise Sprog* < *Prydelser*
III, 5: *mellem* < d. s. < *Det var*
III, 7: *grønne* < d. s. < *gyldne*
V, 4: *Vidunder* < d. s. < *Under*

K

Bâl, semitisk guddom, hvis dyrkelse profeterne betragtede som et frafald, hvorved navnet fik en negativ klang. Bekendt er Ba'al-Zebub, Beelzebub, "Fluernes Herre" (2. Kong. i), der senere forveksledes m. Beelzebul, i NT djævlens overherre
Elias, israelsk profet, hvis liv optoges af den store kamp ml. Jahvekulten og Ba'alkulten. Verset udtrykker således modsætningen ml. det hedensk-sanselige og det dybt sjælelige
Jesu Vunder, Jesu sår på korset, stigmatiseringen, symbol på Kristi efterfølgelse
Buddhas Blomster, lorusblomsten, symbol på Nirvana
194

L

GM 143, 150
Aage Henriksen: *Det guddommelige Barn* (1965) p. 144

Moder Natur

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udat., usign. renskr., bl., fra slutn. af 1923)

B L-F. F. 31.12.1923

V

B U. t. Dat. December 1923

III, 4: *ham* < *os*

K

hernæst, herefter

Kanalbillede (1900)

M

A NKS 3633, 4°, I, 5a, 19 (udat., usign., rettet renskr., bl). Jf. *Dj III Stævnemødet*
B NKS 2172, 2°, I, 1, 50 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

V

A Titlen < *Spildt Liv*

I, 3: *stædig* < *stiv*

I, 7: *gaar* < *risler*

I, 8 < *Hvor bliver de henne?*

I, 9: *tavs* < *stiv* og *tavs*

II, 2: *en Sommerdag* < d. s. < *naar dovent vi hang*

II, 3: ej i ms.

II, 7-8: ej i ms.

III eksisterer kun som en rettet, 3-liniet str.

IV, 2: *Sollyset* < d. s. /var. *Billeder*

IV, 4 < en *Tirf, der. for længst er forbi.*

V, 4: < *vil VÆRE gemt ned som et eneste // fladtrykt Lag* /var. *bundfældet Vrag*

VII, 3: *næsten* < d. s. /var. *ganske*

Digtet danner indl. til en barndomsbeskrivelse, som dog kun anslås. Jf. *EF II 25*

B I, 3: *stædig* < d. s. < *stiv*

II, 8 < d. s. < *lidt Lykke maaske ... og ondt i en*

Tand < [ulæseligt] < en *Tand tillige, som gjorde ondt* 195 III, 4 *Selv Pinen* (< *Tindingens Pine*) er ophørt at *brænde* < *Og Hovedpinen er henne*

IV, 4 < d. s. < *ulæseligt*

K

Spørg Uret (...), allusion til Ch. Baudelaires prosadigt *Berus Jer!*, hvor bl. a. uret spørges, hvilken time det er (*Parisisk Spleen*, v. Paul la Cour, 1956, p. 44). *Le Spleen de Paris, poèmes en prose* udkom 1869 og blev overs. til da. 1918 af Kai Hoffmann og Chr. Rimestad. Deres oversættelse benyttes af Paul la Cour

L

EAN 67

Tvesyn (omkr. 1925)

M

Berl. Tid. Aften 24.3.1925 (*Impromptu*)

K

Hekuba, var gift m. den trojanske konge Priamos, der sad på tronen under Den trojanske Krig m. grækerne - skildret af Homer i *Iliaden* (0.800 f. Kr.). Homer var iflg. traditionen blind
Udtrykket: *Hvad vil mig Hekuba* alluderer til Shakespeares skuespil *Hamlet II*, 2, 593: *Hvad er Hekuba for ham og han for Hekuba*, eller: *Hvad vedkommer Hekuba* etc. *Ilion*, den gr. benævnelse for Troja
Digteren er dens Profet, evt. allusion til sætningen: *og Muhammed er hans profet*. Forudsætningen er udtrykket: *der findes ingen anden gud end Allah* (Koranen, kap. 3) *Der er en dybere Sandhed til (...)*, evt. allusion til Fr. Nietzsches berømte ord: *Die Welt ist tief, // und tiefer als der Tag gedacht* fra *Also sprach Zarathustra* (1883/1885), *Midnatssangen*

L

Jan S. Sørensen: *Kritik* 32 (1974) p. 38 f.

VIII

Prinsessens Dossier (1917)

M

NkS 2172, 2°, I, 1, 51-59 (udk.)

A *Sort paa Hvidt* 13.12.1917 (1. årgang, nr. 10) og 24.1. 1918 (1. årgang, nr. 16)

196

V

A Digtet er delt ml. IX og X. 2. del har undertitlen *Skopudsertærnens Skudsmaalsbog* og indledes af flg. str.:

*Prinsesse Merete, den unge Prinsesse Merete, (var det dybt i en Dal eller højt paa en Bjærgskrænt, det skete?)
hun var altid paa Fart med sin trettenaars Skopudserpige.
Men Greve Friherre Perlin de Prahl,
en Mand med en Rygrad af slet Moral,
ikke træt af at lytte og snige,
overalt havde Øren beredte
for hvad en Prinsesse til Skopudsertærnen kan sige.*

XIII, 1-4 <

*Saaledes er Tiden. Saadan var Prinsessen,
da hun fortalte Perlin i en Krog:
at hun elsked Teatret og
gabed ved Messen!
Men deraf blev Greven jo lige klog,
indtil han en Dag, under Skæmt, forledte
den trettenaars Tøs til i tankeløst Sprog
med næsvise Ord at bagtale Merete*

XVI, 3: *Elskov* er kursiveret

MI. XVIII og XIX ses flg. str.:

*"Ak Gud, er Prinsessens System delikat?"
"Ak nej, hendes Højhed fordøjer probat.
Paa nogen Naturfejl tror jeg slet ikke . . .
Naar Højheden hikker, fordi hun har spist,
er jeg overbevist.*

... at hun spiste, til hun havde Hikke".

XXI samt sidste 1. ej i A

K

Dossier, hæfte m. en sags samlede akter

Andalusien, sydsp. landskab, hvis befolkning og kultur har et stærkt maurisk islæt
Var det ikke sket (...), jf. forrige digt

197

Den lille Bajazet og Kvinderne (1917)

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 60 (udk.)

A NKS 2172, 2°, I, 1, 61 (udat., usign. trykms., maskinskr., af l.1-25)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 62 (udat., usign. renskr., bl., af l. 26-30)

C NKS 1340, 8°, I, 3 (fragment af udat., usign. renskr., bl.)

V

B l. 30: *et Kvindehjerte < d. s. < en Kvinde gøre*

C Titlen < *Barndom*

l. 26-30 ej i ms.

K

Bajazet I (1347-1403) m. tilnavnet Jildirim (Lynet), tyrk. sultan, der fortsatte tyrkernes erobring af Balkan

Ung Glorie

M

A NKS 2172, 2°, I, 1, 63 (udat., usign. renskr., bl.)

NKS 3634, 4°, III, 4 (str. I nedskrevet i forb. m. arbejdet på en fortsættelse af UB: *Erik og Margrete*)

B Udk. samt sign., rettet renskr., dat. *Jan-Febr. 88*, i familiens eje

1. str. placeret som mottostr. i *Pi*

V

A Titlen < *Vemod < - Ny Vin -*

II, 7: *og tog mig < imod sig*

III overstreget

IV, 5: *mig < én*

IV, 6: *, som lune, < saa lune*

B Titlen < *Kærlighedslære*

IV, 5-8 < d. s. <

*Klart gav hun Begreb om,
hvor meget hun led mig,
med Fingre som kneb om
og Læber som bed mig ..*

Rækkefølgen af stroferne: < d. s. < II, III, IV, I

Ft 39

L

HA 147 ff. og i *Danske Studier* (1965) p. 106 ff.

198

Vinterdag

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 64 (udat., usign. renskr., bl.)
Sign. renskr., bl., dat. 21.1.88 i familiens eje

Skabelse

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 93 (udførlige udk. fra 1924) *Buen*, dec. 1924, p. 3

V

A Titlen < *Rimløse Sprog*

K

Cit. Ft 43

L

BHJ 123

Paul la Cour: *Solhøjde* (1959) p. 109

Aage Henriksen: *Den erindrende faun* (1968) p. 187

Poul Behrendt: *Viljens Former* (1974) p. 88

Bo Nielsen: *Johannes Jørgensen og symbolismen* (1975) p. 65, note 17

K. Zeruneith: *Den frigjorte* (1981) p. 369

Kvindens Bekendelse

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 90 (udat., usign. renskr., bl. fra o. nytår 1924)

B *Nationaltid.* 26.1.1924 (m. tegning af SC af Otto C.)

V

B Dat. 1924

I, 1: *kan* < *skal*

II, 4: - <:

III, 2: *i < med*

III, 2: *, dæmpende < dæmpede*

IV, 3: *"du brænder!" < "Du brænder!"*

Russerinden

M

A NKS 2172, 2°, I, 1, 65 (usign., rettet renskr., bl., dat. *Marts-April 9 (< 8) 7*)

NKS 2172, 2°, I, 1, 66 (udførligt udk.) 199 NKS 2172, 2°, I, 1, 67 (udk. samt prosafragment "*Insurgenterne [oprørerne] har overskredet Grænsen . . .*", som i stemning og beskrivelse (et kvindeportræt bl. a.) har delvis tilknytning til digtet)

B *Berl. Tid.* Aften 18.1.1922

V

A Undertitel: (*Erindring fra Paris*)

II, 5 < d. s. < *og svulmer og løfter sig, synger m. overstreget fortsættelse: lodret stigende*

og pludselig brister + l.6

III, 7: *i sin Rovdyrgrube < d. s. < som en Mordergrube*

III, 16: *træt < d. s. < der*

V, 3: *Himlens < d. s. < Kristus,*

V, 4 < d. s. < *Stive og kolde hans Fingre hænge*

V, 7 < d. s. < *mod (< og) Czaren, de undertryktes Kamp.*

VIII, 5 < d. s. < *som for II, 5 m. fortsættelsen*

IX, 6: *, hvis isnende < har iskoldt*

IX, 7: *Hun ønsker sit Bryllup. Det bliver i Blod.*

B VII, 3: *sit (...) Rusland, < de hjemlige Marker,*

K

Russerinden. På det biografiske plan SC's violinspillende pensionatsnabo, Paris marts 1893. Hun er portrætteret i

DV IV *Digterens Endeligt*

Vunde, se note s. 193

Digtet genkalder Carsten Hauchs digt: *Hvorfor svulmer Weichselfloden* (1837; *En polsk Familie* (1839) kap. 15)

L

HA 119 ff.

Humlen (1923)

M

A Acc. 1981/143 A (udk./renskr.)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 68 (udat., usign. renskr., bl., fremmed hånd)

C *Jubelbryg. En Digt- og Tegnings Krans. Ved Tuborgs Fabrikkers 50 Aars Jubilæum. 1873 - 13 Mai - 1923.* 200

D III. *Tid.* 27.5.1923, p. 725

V

A Del af et større digt: *Ved Ellekrattet. Brudstykke af en Bondenovelle*, som dog ikke optrykkes her

B U. t.

III, 3: *Vand fra Brønden* < d. s. < *Øl af Tønden*

III, 4: *Øl af Tønden* < d. s. < *Vand af Brønden*

IV ses ej. Istf. har ms.: *Den Vise lærte Anders paa Højskolen*

C IV udeladt (+ D)

K

Mask, den masse, der ved ølbrygning bliver tilbage, når man har trukket kraften ud af malten, den spirede og tørrede byg

Humlen, det afgørende, pointen. Humle beskytter øllet mod at blive surt

I *Øllet, Poeten og Professoren. Et Svar i Anledning af Professor Harald Westergaards Angreb i Berlingske Aften* 23.5.1923 forsvarer SC sig mod HW's påstand om (smst. 22.5.), at en passage i digtet er blasfemisk

Barnerim

NKS 2172, 2°, I, 1, 69

A NKS 1340, 8°, IV, 23 (usign. renskr., bl., dat 27.10. 88)

A Titlen < *Ramse*

I, 4: *sover* < *snurrer*

Efter II:

Pigerne lader din røde Tunge

labe af Pande og Potte.

Pillen Mus og slemme Rotte,

alle vil gærne spises af Mons.

III, 1: *aldrig* < d. s. *Ivar sjælden*

III, 3: *Kokketøsen* < *Køkken-Tøsen Ivar. Kæresten min*

Digtet alluderer til kendte børneremser o. Mons Missekat, se f. eks. K. H. With: *Børnebog* (1865) p. 96

201

Fest-Epilog (o. 1925)

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 70 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

V

Titlen < *Epilog*

Mottolinierne ej i ms.

II, 4: *ingen Mand bør* < d. s. < *jeg ej kan*

II, 8: *med et* < d. s. < *et fyrigt*

Efter 10 overstreges:

(*i alt Fald til at komme tilbage en af de følgende Dage [ ]*)

II, 11: *I Morgen Himlen!* < d. s. < *Ja aabn mig Himlen*

IX ATOMERNES OPRØR

Atomernes Oprør (1925)

M

- NkS 1340, 8°, XVII, 96 (udk.)
NkS 2172, 2°, I, 1, 71 (udk. til I-II)
A NkS 2172, 2°, I, 1, 72 (udat., usign., rettet renskr., bl., af I)
NkS 2172, 2°, I, 1, 73 (udk. til II, 1-2)
B NkS 2172, 2°, I, 1, 74 (udat., usign., rettet renskr., bl., af II, 3-16)
NkS 2172, 2°, I, 1, 75 (udk. til V, 23-24)
NkS 2172, 2°, I, 1, 76 (udførlige udk. til V, 23-35)
C NkS 2172, 2°, I, 1, 77 (udat., usign., rettet renskr., bl., utr. fragment)
D NkS 2172, 2°, I, 1, 78 (udat., usign., rettet renskr., bl. og maskinskr., af V, 19-22)
E NkS 2172, 2°, I, 1, 79 (udat., usign. renskr., maskinskr., af III, 1-16)
NkS 2172, 2°, I, 1, 80 (udat., usign. renskr., maskinskr., af V, 23-41)
NkS 2172, 2°, I, 1, 81 (udat., usign. renskr., maskinskr., af V, 19-21)
F *Pol.* 6.4.1925 (i anled. af den forestående udgivelse af *He*)

202

L-F. F. 17.4.1925

V

Varianter noteres efter markeret afsnit og verslinie

- A U. t.
I, 12: *Kvindehertets* < d. s. < *Kvindens*
I, 14: *Germaniens Nedfald* < d. s. < *Germaniens Kursfald* < og *Tysklands Valuta*
I, 15: *levende* < d. s. < *synlige*
I, 19: *Uædelmodige Kundskaber gør hende dobbelt vankundig* - blandt andre, mindre ændringer
B II, 3: *Intet Billed* < d. s. < *Ingen Gudstro*
H, 9: *forguede alle Maria* < blev *Gudsmoder Menneskeguddom*
C *Jeg et Atom under Solen har pralet og kaldt mig en Jæger, // som vilde fælde en Panter . . . Skulde jeg udgyde Blod? // Jeg har læst under Krigen, at tyske Mænd slagtede Hunde, // men naar en Franskmand er slunken, skyder han Naboenes Kat . . . // Aldrig jeg jagede Hund . . . eller Kat . . . eller Vildt og Fasaner. // Oxer og Høns kan man købe i Roskilde, Rom og Paris. // Send din Hustru paa Torvet og glæd dig til Maaltidets Time. // Øv dig imens, hvis du vil, som Skytte paa Skiver af Pap. // Skaldyr og Snegle og Frø'r skal [?:] døbes i Sauce fra Provence. // Jægerens Kugle i Centrum er Træfskud, endog i Papir.*
D V, 22: *Pas paa* < d. s. < *Giv Agt*
V, 22: *ser* < d. s. < *faar*
E III, 7: *Samfundet opbygger* < *Videnskab opsøger*
III, 8: *Broderskab* < *Lovene*
III, 10: *springer fra* < *blir ulydigt*
III, 13: *Dersom jeg evner* < *alt som jeg søger*
F Ombytning af enkelte linier i anden halvdel af III

K

- Pampas*, græssletteområde i det centrale Argentina
Gaucha, indfødt kvæghyrde fra pampas
Pegasus, i gr. mytologi en bevinget hest, der - if. senere tids opfattelse - løfter digteren til kunstens verden
Sexspand, fordi hexametret er et seksfodet versmå 203 *Heroica*, se note s. 167
Leningrads Revolutioner, der feb. og okt. 1917 førte til zardømmets fald og Sovjetunionens oprettelse
Germaniens Nedfald, Tysklands nederlag i 1. Verdenskrig og den tyske valutas sammenbrud 1922-1923
Mammon, ejendom; i NT betegnelse for verdslig rigdom, det som hersker i denne verden i modsætning til Gud

Molok, en semitisk gud, hvem israelitterne i 600-tallet før Kr. bragte brændofre, især af børn

Jahve, en blandt flere betegnelser på den gammeltestamentlige, strenge Gud

Mahomeds Allah, profeten Muhammeds gud, ligeledes en streng, straffende gud

Snørliv, korset m. snore

Sfærers Musik, if. Pythagoras uhørlig musik, som opstod v. gnidning ml. de krystalsfærer, der efter oldtidens opfattelse bar de bevægelige himmellegemer under deres vandring o. verdens midte, jorden

Elias, se 1. Kong. 17 og note s. 193

Lotusblomsten, se note s. 193

Profeten, Muhammed

Paaskelammet og Fisken, Kristussymboler

Cit. Ft 42

L

GM 152 ff.

EAN 71, 74 og 152, note 22

E&H 32 og 37 (Thorkild Bjørnvigs indledning)

Tom Kristensen: *Sophus Claussen* (1929) p. 27 og *Mellem Krigene. Artikler og Kroniker*. Udvalgt af R. Højberg Pedersen (1946) p. 68

Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritiker II* (1938) p. 81-84

Kai Friis Møller i *Pol.'s* radiotillæg *Lyt* 25.10.1958

Aage Henriksen: *Den erindrende faun* (1968) p. 190 og *Gotisk tid* (1971) p. 16

J. A. Jørgensen og Erik A. Nielsen: *Inspirationen. En antologi* (1972) p. 11